

Qualificadors del Dublin Core

Títol:	Qualificadors del Dublin Core
Contribuïdor (traducció)	Biblioteca de Catalunya
Data d'edició:	2001-05-02
Identificador:	http://www.bnc.cat/sprof/normalitzacio/dc/dcesq_q.php
Substitueix:	No s'aplica
Substituït Per:	No s'aplica
última versió:	http://dublincore.org/documents/dcmes-qualifiers/
Traduccions:	http://dublincore.org/resources/translations/
Estatut del Document:	Traducció catalana d'una <i>Recomanació</i> del DCMI.
Descripció del Document:	Aquest document descriu els principis que regulen els qualificadors del Dublin Core, les dues categories de qualificadors i llista d'exemples de qualificadors aprovats pel Dublin Core Usage Committee

Introducció

Aquest document presenta els resultats d'un procés de desenvolupament qualificadors model per al Dublin Core Metadata Element Set (*DCMES*). Els qualificadors que es llisten en aquest document van ser identificats en els grups de treball sobre elements específics del Dublin Core Metadata Initiative (*DCMI*) i el DCMI Usage Committee va considerar que estaven d'acord amb els principis d'una bona pràctica per a la qualificació dels elements de metadades del Dublin Core. Els grups de treball van proposar possibles qualificadors de probable ús extens (i així incrementar la probabilitat d'interoperabilitat entre aplicacions). Aquestes propostes foren debatudes i votades posteriorment pel DCMI Usage Committee.

En determinar la creació d'aquests qualificadors, es va donar preferència als vocabularis, notacions i termes que mantenen centres reconeguts. S'ha de remarcar, però, que la llista de vocabularis que es mantenen externament, i que son identificats en aquest document, és una llista preliminar. Hi ha molts més vocabularis controlats o sistemes de classificació que no s'han identificat aquí. El DCMI rep suggeriments concernents les normatives addicionals existents que poden servir com a qualificadors.

Inevitablement, hi haurà situacions en què un representant o un client del DCMES trobarà descripcions DCMES que utilitzen qualificadors poc familiars, que han estat desenvolupats pels implementadors per a les necessitats locals de dominis específics. El fet de fer una interpretació útil d'una descripció DCMES dependrà de la capacitat d'una aplicació d'ignorar els qualificadors desconeguts i tornar enrere fins al significat més ampli de l'element en la seva forma no qualificada. El principi que guia la qualificació del significat dels elements del Dublin Core, col·loquialment conegut com a "Dumb-Down Principle", és que el client ha d'ignorar qualsevol qualificador i utilitzar la

descripció com si fos no qualificada. Tot i que això pot donar com a resultat una pèrdua d'especificitat, el valor de l'element restant (sense qualificador) ha de continuar essent, en general, correcte i útil per a la descoberta.

S'espera que els implementadors desenvoluparan qualificadors addicionals per a ús en aplicacions locals o camps específics. Aquests qualificadors poden no ser entesos per altres aplicacions. De tota manera, els qualificadors que conformen els principis de qualificació definits aquí són més apropiats per a ser reutilitzats per d'altres comunitats dins el context més ampli de descoberta en camps interdisciplinars.

En el moment de ratificar aquest document, el DCMI reconeix dues grans classes de qualificadors:

- **Afinament dels elements.** Aquests qualificadors fan que el significat d'un element sigui més reduït o més específic. Un element afinat participa del significat d'un element no qualificat, però amb un abast més restringit. Un client que no entén un element específic, hauria de poder ignorar el qualificador i tractar el valor de la metadada com si fos un element no qualificat (més ampli). Les definicions dels termes d'afinament dels elements per als qualificadors haurien d'estar disponibles de manera pública.
- **Esquema de codificació.** Aquests qualificadors identifiquen esquemes que ajuden a la interpretació del valor d'un element. Aquests esquemes inclouen vocabularis controlats i notacions formals o normes d'anàlisi. Un valor expressat utilitzant un esquema de codificació serà, per tant, una mostra seleccionada en un vocabulari controlat (això és, un terme d'un sistema de classificació o d'un conjunt d'encapçalaments de matèries) o d'una seqüència formada d'acord amb una notació formal (per exemple, "2000-01-01" com a expressió estàndard d'una data). Si un esquema de codificació no és entès per un client o un representant, el valor pot ser útil a un ésser humà. La descripció definitiva d'un sistema de codificació per als qualificadors ha de ser clarament identificada i disponible per al seu ús públic.

Tot els qualificadors llistats en aquest document cauen en una d'aquestes dues categories. Les categories addicionals de qualificadors es poden anar desenvolupant amb el temps i a mesura que augmenti l'experiència en la implementació. Els qualificadors proposats al DCMI Usage Committee que sembla que cauen fora d'aquestes categories o que són limitats en alguns aspectes (per exemple, claredat de definició) seran l'objecte de posteriors discussions i seran reconsiderats de cara a una futura aprovació.

Els qualificadors llistats aquí no són un conjunt tancat dissenyat per a satisfer totes les necessitats de descripció dels implementadors. Constitueixen els fonaments d'un corpus més ampli de qualificadors que es desenvoluparan com a qualificadors addicionals per a diferents comunitats i que seran tramesos al DCMI Usage Committee per al seu examen i la seva aprovació. Els implementadors poden desplegar aquests qualificadors amb la seguretat que obeeixen el principi "Dumb-Down Principle" i se'ls encoratja a utilitzar aquests qualificadors com a exemples per a dirigir el desenvolupament de qualificadors locals per als elements de metadades del Dublin Core.

Sumari dels qualificadors (no normatiu)

Aquest sumari dels qualificadors es proporciona per a comoditat dels usuaris. Més endavant es troben les definicions de referència.

Element DCMES	Afinament(s) dels elements	Esquema(es) de codificació dels elements
Title	Alternative	-
Creator	-	-
<i>Subject</i>	-	LCSH MeSH DDC LCC UDC
Description	Table Of Contents Abstract	-
Publisher	-	-
Contributor	-	-
<i>Date</i>	Created Valid Available Issued Modified	DCMI Period W3C-DTF
<i>Type</i>	-	DCMI Type Vocabulary
<i>Format</i>	Extent	
	Medium	IMT
<i>Identifier</i>	-	URI
Source	-	URI
<i>Language</i>	-	ISO 639-2 RFC 1766
Relation	Is Version Of Has Version Is Replaced By Replaces Is Required By	URI

	Requires Is Part Of Has Part Is Referenced By References Is Format Of Has Format	
<i>Coverage</i>	Spatial	DCMI Point ISO 3166 DCMI Box TGN
	Temporal	DCMI Period W3C- DTF
Rights	-	-

Propietats dels qualificadors del Dublin Core

Els qualificadors del Dublin Core tenen les propietats següents:

- Nom [Name]: Marca unívoca assignada al qualificador.
- Etiqueta [Label]: Etiqueta llegible a ull nu assignada al qualificador.
- Definició [Definition]: Menció que representa el concepte i la naturalesa essencial del qualificador.
- Comentari [Comment]: Informació addicional associada amb el qualificador (si està disponible).
- Vegeu també [See Also]: Enllaç amb més informació sobre el qualificador (si està disponible).

Noteu que les propietats dels qualificadors, en particular els termes Nom i Etiqueta, difereixen respecte a aquells definits per a la versió 1.1 del Dublin Core Metadata Element [[Core Metadata Element Set Version 1.1](#)]. Aquests canvis reflecteixen la decisió d'alinear l'esquema de terminologia del Dublin Core amb la de la comunitat XML per a facilitar la integració dels esquemes del Dublin Core en entorns XML i RDF.

Codificació de les diverses llengües de les entitats del Dublin Core

Els qualificadors del Dublin Core s'expressaran en altres llengües que l'anglès. Una sola marca invariable assignada a cada qualificador --la propietat del Nom-- representa el concepte d'un qualificador donat, independentment de la llengua en què és definit. Aquesta marca pot ser incorporada a un URI per formar un identificador unívoc per al qualificador. Totes les altres propietats d'un qualificador (Etiqueta, Definició,

Comentari i aspectes de Vegeu també segons sigui apropiat) es poden traduir de l'anglès a qualsevol altra llengua.

Totes les altres propietats de les entitats del Dublin Core (Etiqueta, Definició, Comentari i alguns aspectes de Vegeu també segons sigui apropiat) s'expressaran en la llengua i en el conjunt de caràcters de la traducció.

Qualificadors del Dublin Core

Títol

Els qualificadors que es recomanen a continuació són per a l'element Títol.

Qualificadors que afinen *Title*:

Alternatiu

Nom: alternative

Etiqueta: Alternatiu

Definició: Qualsevol forma del títol utilitzada com a substitut o alternatiu del títol formal del recurs.

Comentari: Aquest qualificador pot incloure abreviacions del Títol així com traduccions.

Matèries

Els qualificadors que es recomanen a continuació són per a l'element Matèries.

Esquemes de codificació per a *Subject*:

LCSH

Nom: LCSH

Etiqueta: LCSH

Definició: Library of Congress Subject Headings

MeSH

Nom: MESH

Etiqueta: MeSH

Definició: Medical Subject Headings

Vegeu també: <http://www.nlm.nih.gov/mesh/meshhome.html>

DDC

Nom: DDC

Etiqueta: DDC

Definició: Dewey Decimal Classification

Vegeu també: <http://www.oclc.org/dewey/>

LCC

Nom: LCC

Etiqueta: LCC

Definició: Library of Congress Classification

Vegeu també: <http://lcweb.loc.gov/catdir/cpsolcco/lcco.html>

UDC

Nom: UDC

Etiqueta: CDU

Definició: Universal Decimal Classification

Vegeu també: <http://www.udcc.org/>

Descripció

Els qualificadors que es recomanen a continuació són per a l'element Descripció.

Qualificadors que afinen *Description*:

Sumari del contingut

Nom: tableOfContents

Etiqueta: Sumari del contingut

Definició: Llista de les subunitats del contingut d'un recurs.

Resum

Nom: abstract

Etiqueta: Resum

Definició: Extracte del contingut d'un recurs.

Data

Els qualificadors que es recomanen a continuació són per a l'element Data.

Qualificadors que afinen *Date*:

Creat

Nom: created

Etiqueta: Creat

Definició: Data de creació del recurs.

Vàlid

Nom: valid

Etiqueta: Vàlid

Definició: Data (sovint un interval) de la validació d'un recurs

Disponible

Nom: available

Etiqueta: Disponible

Definició: Data (sovint un interval) en què el recurs estarà disponible o va estar disponible.

Publicat

Nom: issued

Etiqueta: Publicat

Definició: Data de publicació (és a dir, edició) del recurs.

Modificat

Name: modified

Etiqueta: Modificat

Definició: Data en què el recurs va ser canviat.

Esquemes de codificació de *Date*:

DCMI Period

Nom: Period

Etiqueta: DCMI Period

Definició: Especificació dels límits d'un interval de temps.

Vegeu també: <http://dublincore.org/documents/2000/07/28/dcmi-period/>

W3C-DTF

Nom: W3CDTF

Etiqueta: W3C-DTF

Definició: Normes de codificació W3C per a dates i hores -- perfil basat en ISO 8601

Vegeu també: <http://www.w3.org/TR/NOTE-datetime>

Tipus de recurs

Els qualificadors que es recomanen a continuació són per a l'element Tipus de recurs.

Esquemes de codificació per a *Resource Type*:

DCMI Type Vocabulary

Nom: DCMIType

Etiqueta: DCMI Type Vocabulary

Definició: Llista dels tipus utilitzats per a categoritzar la naturalesa o gènere del contingut del recurs.

Vegeu també: <http://purl.org/dc/documents/dcmi-type-vocabulary>

Format

Els qualificadors que es recomanen a continuació són per a l'element Format.

Qualificadors que afinen *Format*:

Extensió

Nom: extent

Etiqueta: Extensió

Definició: Dimensió o duració del recurs.

Mitjà

Nom: medium

Etiqueta: Mitjà

Definició: Suport material o físic del recurs.

Esquemes de codificació per a *Format*:

IMT

Nom: IMT

Etiqueta: IMT

Definició: El tipus de mitjà a Internet del recurs.

Vegeu també: <http://www.iana.org/assignments/media-types/>

Identificador del recurs

Els qualificadors que es recomanen a continuació són per a l'element Identificador del recurs.

Esquemes de codis per a *Resource Identifier*:

URI

Nom: URI

Etiqueta: URI

Definició: URI (Uniform Resource Identifier)

Vegeu també: <http://www.ietf.org/rfc/rfc2396.txt>

Llengua

Els qualificadors que es recomanen a continuació són per a l'element Llengua.

Esquemes de codificació per a *Language*:

ISO 639-2

Nom: ISO639-2

Etiqueta: ISO639-2

Definició: ISO639-2: Codes for the representation of names of languages

Vegeu també: <http://lcweb.loc.gov/standards/iso639-2/langhome.html>

RFC 1766

Nom: RFC1766

Etiqueta: RFC 1766

Definició: L'Internet RFC 1766 'Tags for the identification of Language' especifica un codi de dues lletres tret d'ISO 639, seguit opcionalment d'un codi de país de dues lletres extret d'ISO 3166.

Vegeu també: <http://www.ietf.org/rfc/rfc1766.txt>

Relació

Els qualificadors que es recomanen a continuació són per a l'element Relació.

Qualificadors que afinen *Relation*:

Versió De

Nom: isVersionOf

Etiqueta: Versió De

Definició: El recurs descrit és una versió, edició o adaptació del recurs referenciat. Els canvis en una versió impliquen canvis substancials en el contingut més que diferències en el format.

Té Una Versió

Nom: hasVersion

Etiqueta: Té Una Versió

Definició: El recurs descrit té una versió, edició o adaptació, és a dir, el recurs referenciat.

Substituït Per

Nom: isReplacedBy

Etiqueta: Substituït Per

Definició: El recurs descrit és suplantat, reemplaçat o invalidat pel recurs referenciat.

Substitueix

Nom: replaces

Etiqueta: Substitueix

Definició: El recurs descrit suplanta, reemplaça o invalida el recurs referenciat.

Requerit Per

Nom: isRequiredBy

Etiqueta: Requerit Per

Definició: El recurs descrit és requerit pel recurs referenciat, tant físicament com lògicament.

Requereix

Nom: requires

Etiqueta: Requereix

Definició: El recurs descrit requereix el recurs referenciat per a suportar la seva funció, tramesa o coherència del contingut.

Part De

Nom: isPartOf

Etiqueta: Part De

Definició: El recurs descrit és una part física o lògica del recurs referenciat.

Té Part

Nom: hasPart

Etiqueta: Té Part

Definició: El recurs descrit inclou el recurs referenciat tant físicament com lògicament.

Referenciat Per

Nom: isReferencedBy

Etiqueta: Referenciat Per

Definició: El recurs descrit és referenciat, citat o assenyalat en alguna forma pel recurs referenciat.

Referències

Nom: references

Etiqueta: Referències

Definició: El recurs descrit referencia, cita o altrament assenjala el recurs referenciat.

és Un Format De

Nom: isFormatOf

Etiqueta: és Un Format De

Definició: El recurs descrit té el mateix contingut intel·lectual que el recurs referenciat, però es presenta en un altre format.

Té Un Format

Nom: hasFormat

Etiqueta: Té Un Format

Definició: El recurs descrit existia amb anterioritat al recurs referenciat, el qual té essencialment el mateix contingut intel·lectual presentat en un altre format.

Esquemes de codificació per a *Relation*:

URI

Nom: URI
Etiqueta: URI
Definició: URI (Uniform Resource Identifier)
See also: <http://www.ietf.org/rfc/rfc2396.txt>

Cobertura

Els qualificadors que es recomanen a continuació són per a l'element Cobertura.

Qualificadors que afinen Coverage:

Espacial

Nom: spatial
Etiqueta: Espacial
Definició: Característiques espacials del contingut intel·lectual del recurs.

Esquemes de codificació per a Spatial:

DCMI Point

Nom: Point
Etiqueta: DCMI Point
Definició: El DCMI Point identifica un punt en l'espai utilitzant les seves coordenades geogràfiques.
Vegeu també: <http://purl.org/dc/documents/dcmi-point>

ISO 3166

Nom: ISO3166
Etiqueta: ISO 3166
Definició: ISO 3166 Codes for the representation of names of countries
Vegeu també: <http://www.din.de/gremien/nas/nabd/iso3166ma/codlstp1/index.html>

DCMI Box

Nom: Box
Etiqueta: DCMI Box
Definició: El DCMI Box identifica una regió de l'espai utilitzant els seus límits geogràfics.
Vegeu també: <http://purl.org/dc/documents/dcmi-box>

TGN

Nom: TGN
Etiqueta: TGN
Definició: El Getty Thesaurus of Geographic Names
Vegeu també: http://www.getty.edu/research/conducting_research/vocabularies/tgn/

Temporal

Nom: temporal

Etiqueta: Temporal

Definició: Característiques de temps del contingut intel·lectual del recurs

Esquemes de codificació per a *Temporal*:

DCMI Period

Nom: Període

Etiqueta: DCMI Period

Definició: Una especificació dels límits d'un interval de temps.

Vegeu també: <http://dublincore.org/documents/2000/07/28/dcmi-period/>

W3C-DTF

Nom: W3CDTF

Etiqueta: W3C-DTF

Definició: Normes de codificació W3C per a dates i hores -- un perfil basat en ISO 8601

Vegeu també: <http://www.w3.org/TR/NOTE-datetime>

Document traduït per Ida Conesa de l'Oficina MARC de la BC i consensuat pel grup de treball coordinat pel SNB: Lluís Anglada del Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya, Marc Boldú de la Universitat Pompeu Fabra, Ida Conesa de la Biblioteca de Catalunya, Josep Manuel Rodríguez Gairín, Cristóbal Urbano i Miquel Térmens de la Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la Universitat de Barcelona.

© de la traducció catalana: Biblioteca de Catalunya, 2001

DL B-27613-2001